

ORGANIZÁCIA SPOJENÝCH NÁRODOV



**Medzinárodný pakt
o občianskych a
politických právach**

Distr.

**VŠEOBECNÉ
CCPR/CO/78/SVK
5. august 2003**

Originál: angličtina

***Záverečné pripomienky Výboru pre ľudské práva: Slovensko.
05/08/2003.
CCPR/CO/78/SVK. (Záverečné pripomienky/komentáre)***

Skratka paktu: CCPR

NEREVIDOVANÁ VERZIA

VÝBOR PRE ĽUDSKÉ PRÁVA
Sedemdesiate ôsme zasadnutie

**POSUDZOVANIE SPRÁV PREDLOŽENÝCH ZMLUVNÝMI STRANAMI
PODĽA ČLÁNKU 40 PAKTU**

ZÁVEREČNÉ PRIPOMIENKY VÝBORU PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

Slovensko

1. Výbor preskúmal 2. periodickú správu predloženú Slovenskom (CCPR/C/SVK/2003/2) na svojom 2107. a 2108. zasadnutí, ktoré sa konali dňa 17. a 18. júla 2003 a na svojom 2121. zasadnutí v júli 2003 prijal nasledujúce záverečné pripomienky.

A. Úvod

2. Výbor preskúmal podrobnú a komplexnú správu Slovenska. Výbor ďakuje delegácii Slovenskej republiky za poskytnutie veľkého množstva informácií o implementácii Paktu na Slovensku.

B. Pozitívne aspekty

3. Výbor oceňuje, že zmluvná strana dodržala svoj záväzok konať podľa záverečných pripomienok výboru, najmä, že prijala uznesenie vlády č. 519/1998, ktorým ukladá jednotlivým ministerstvám konať podľa odporúčaní Výboru, a že v 2. periodickej správe ako aj v odpovedi na zoznam otázok dôsledne odkazuje na predchádzajúce záverečné pripomienky.

4. Výbor víta pokrok, ktorý sa dosiahol v rôznych oblastiach od preskúmania prvej periodickej správy v roku 1997, a najmä pokračujúci proces harmonizácie legislatívy zmluvnej strany s jej medzinárodnými záväzkami. Patrí sem ústavný zákon č. 90/2001, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky; novela Trestného zákona, ktorou sa ruší trestný čin ohovárania republiky a jej predstaviteľa; novela Zákonníka práce, ktorá zapracúva zásady nediskriminovania vrátane oblasti sexuálnej orientácie; a novely Trestného zákona na zlepšenie ochrany obete v prípadoch domáceho násillia.

5. Výbor víta skutočnosť, že Slovensko ratifikovalo 2. Opčný protokol k Paktu.
6. Výbor víta vysvetlenie poskytnuté v správe a potvrdené delegáciou, že zmluvná strana vykladá sukcesiu ako pokračovanie jej záväzkov vyplývajúcich z Paktu, vrátane akýchkoľvek prípadov predložených podľa Opčného protokolu, bez ohľadu na dátum uloženia listín o sukcesii zmluvného štátu po rozdelení Československa a vytvorení Slovenskej republiky.

C. Hlavné oblasti znepokojenia a odporúčania

7. Výbor síce víta vytvorenie inštitútu verejného ochrancu práv (ombudsman) a jeho voľbu, ale súčasne ľutuje, že dostal nedostatočné informácie o charaktere sťažností predkladaných ombudsmanovi a vybavovaných ombudsmanom, aby mohol zhodnotiť rozsah a efektívnosť činností tejto novej inštitúcie.

Zmluvná strana by mala zaručiť efektívnosť verejného ochrancu práv ako nezávislého monitorovacieho mechanizmu implementácie práv upravených v Pakte, najmä v oblasti diskriminácie. Výbor žiada zmluvnú stranu, aby mu spolu s 3. periodickou správou predložila aj výročné správy verejného ochrancu práv.

8. Výbor registruje, že sa neprijal navrhnutý návrh zákona o rovnakom zaobchádzaní. Výbor berie na vedomie informácie poskytnuté delegáciou, že existujúce antidiskriminačné zákony umožňujú riešenie možných prípadov diskriminácie, súčasne však ľutuje, že delegácia neposkytla žiadne štatistiky o počte podaných sťažností, dôvodoch podaní ako aj výsledkoch.

Zmluvná strana by mala pokračovať s ďalšími opatreniami na zaručenie účinnosti legislatívy zameranej proti diskriminácii. Mala by tiež prijať ďalšiu legislatívu v oblastiach, ktoré súčasná legislatíva nepokrýva, aby sa zaručil úplný súlad s článkami 2, 3 a 26 Paktu. Výbor vyzýva zmluvnú stranu, aby vytvorila primerané monitorovacie a nápravné mechanizmy, ktoré budú ľahko dostupné jednotlivcom, najmä zo zraniteľných skupín.

9. Výbor je znepokojený správami o vysokej miere domáceho násillia a ľutuje, že informácie poskytnuté zmluvnou stranou neboli podložené štatistikou. Berúc na vedomie niektoré pozitívne kroky uskutočnené zmluvnou stranou v oblasti legislatívy, Výbor ľutuje, že došlo k zdržaniu prijatia Národnej stratégie pre prevenciu a odstránenie násillia páchaného na ženách a v rodinách (čl. 3, 9, 26).

Zmluvná strana by mala prijať potrebnú politiku a právny rámec na boj s domácim násillím; konkrétne by mala poskytnúť rámec na ochranu manželského partnera, ktorý je predmetom násillia alebo hrozieb násillia. Výbor odporúča, aby vláda Slovenskej republiky vytvorila horúce linky krízových stredísk a centrá na pomoc obetiam vybavené lekárskou, psychologickou, právnou a emocionálnou podporou; Aby sa zvýšilo uvedomenie vo verejnosti, zmluvná strana by mala o tejto otázke rozširovať informácie prostredníctvom médií.

10. Výbor berie na vedomie úsilie vyvíjané zmluvnou stranou na riešenie situácie týkajúcej sa obchodovania so ženami, najmä prijatie preventívnej stratégie postavenej na poskytovaní informácií potenciálnym obetiam a na medzinárodnej spolupráci. Výbor však poznamenáva, že od zmluvnej strany dostal len obmedzené štatistické informácie. Poznamenáva, že obchodovanie je medzinárodný trestný čin a preto sa týka nielen žien, ktoré sú predmetom obchodovania zo Slovenska ale aj na Slovensko zo susedných krajín (čl. 3, 8).

Zmluvná strana by mala posilniť programy zamerané na poskytovanie pomoci ženám v ťažkej situácii, najmä tým, ktoré pochádzajú z iných krajín a ktoré priviezli na jej územie na účely prostitúcie. Treba prijať opatrenia na zabránenie tejto formy obchodovania a uvaliť sankcie na tých, ktorí týmto spôsobom vykorisťujú ženy. Ochranu treba rozšíriť na ženy, ktoré sú obeťami tohto druhu obchodovania, aby mali útočisko a príležitosť vypovedať proti zodpovedným osobám v trestnom alebo občianskom konaní. Výbor povzbudzuje Slovensko,

aby pokračovalo v svojom kooperatívnom úsilí so štátmi, s ktorými hraničí, na odstránení cezhraničného obchodovania.

11. Výbor je znepokojený pretrvávajúcimi obvineniami z policajného obťažovania a zlého zaobchádzania počas policajného vyšetrovania najmä v súvislosti s rómskou menšinou, ktoré delegácia popísala ako výsledok psychologického zlyhania pri zvládaní situácie a nie ako problémy legislatívnej povahy alebo nespôsobilosti polície (čl. 2, 7, 9, 26).

Zmluvná strana by mala prijať opatrenia na odstránenie všetkých foriem policajného obťažovania a zlého zaobchádzania s Rómami počas policajného vyšetrovania vrátane okamžitého prešetrenia, trestného stíhania páchateľov a zabezpečenia účinných opravných prostriedkov obetiam.

12. Napriek ústnym i písomným odpovediam poskytnutým delegáciou Výbor zostáva znepokojený správami o násilných alebo nútených sterilizáciách rómskych žien. Výbor najmä ľutuje, že v písomných odpovediach predložených po ústnom posudzovaní správy zmluvná strana jasne nepoprela alebo nepripustila porušenia zásady úplného a informovaného súhlasu, ale tvrdí, že vyšetrovanie pôrodnických a gynekologických oddelení 12 nemocníc neprinieslo zistenia porušenia "zdravotnej indikácie" sterilizácie. Odkaz uvedený v tej istej odpovedi na "skutočnosť, že nie v každom prípade sa dodržali všetky administratívne úkony" sa javí ako implicitné pripustenie porušenia požiadavky informovaného súhlasu (čl. 7, 26).

Zmluvná strana by mala prijať všetky potrebné opatrenia na vyšetrenie všetkých údajných prípadov nútenej alebo násilnej sterilizácie, zverejniť zistenia, poskytnúť obetiam účinné opravné prostriedky a zabrániť akýmkoľvek sterilizáciám bez úplného a informovaného súhlasu.

13. Výbor je znepokojený pokračujúcim používaním sieťových postelí ako obmedzovacieho prostriedku v domovoch sociálnej starostlivosti alebo psychiatrických zariadeniach (čl. 10).

Treba prestať s používaním sieťových postelí.

14. Výbor opakuje svoje znepokojenie vyjadrené v predchádzajúcich záverečných pripomienkach k skutočnosti, že civilné obyvateľstvo môžu súdiť vojenské súdy, i keď len v menšom počte prípadov než v minulosti (čl. 14).

Zmluvná strana by mala pokračovať v revízii svojich zákonov s cieľom vylúčiť príslušnosť vojenských súdov vzťahujúcu sa na civilné obyvateľstvo.

15. Výbor je znepokojený hrozbou trestného stíhania autoriek publikácie "Telo a duša" zo strany vládnych orgánov podľa paragrafu 199 Trestného zákona za "šírenie poplašnej správy". I keď delegácia uistila, že generálna prokuratúra zamietla obvinenia vznesené proti autorkám, Výbor je napriek tomu znepokojený dopadom prípadu na výkon práva na slobodu názoru a prejavu najmä obrancov ľudských práv (čl. 19).

Zmluvná strana by mala zaručiť, že ustanovenia Trestného zákona sa nepoužívajú spôsobom, ktorý odstrašuje ľudí vykonávať svoje právo na slobodu prejavu a najmä obhajcov ľudských práv od vykonávania nezávislých prieskumov a zverejňovania výsledkov.

16. Výbor je znepokojený diskrimináciou Rómov. Výbor berie na vedomie, že delegácia uznala problém a že konštatovala, že situácia Rómov je krátkodobou i dlhodobou prioritou vlády. Výbor berie na vedomie opatrenia zamerané na zlepšenie situácie Rómov v rôznych oblastiach ako sú zamestnanosť, zdravotnícka starostlivosť, bývanie a vzdelávanie. Výbor tiež víta vzdelávacie kampane na zníženie stereotypov u širokej verejnosti. Avšak opatrenia prijaté zmluvnou stranou na zlepšenie sociálno-ekonomických podmienok Rómov a zmenu postojov voči Rómom sa nezdarujú dostatočné na riešenie situácie a diskriminácia *de facto* pretrváva (čl. 2, 26).

Zmluvná strana by mala prijať všetky potrebné opatrenia na odstránenie diskriminácie Rómov a posilniť praktické vykonávanie ich práv podľa Paktu. Zmluvná strana by mala tiež vyvíjať väčšie úsilie na poskytnutie príležitostí Rómom používať ich jazyk v úradnom styku, na poskytnutie jednoduchého prístupu k sociálnym službám, na poskytnutie vzdelávania Rómov ako príprava na zamestnanie a na vytváranie pracovných príležitostí pre Rómov. Výbor rád obdrží úplné podrobné informácie o prijatých politikách a ich výsledkoch v praxi.

17. Výbor opakuje svoje znepokojenie vyjadrené v predchádzajúcich záverečných pripomienkach týkajúce sa správ, že Rómovia sú obeťami rasistických útokov bez toho, aby im príslušníci polície poskytli primeranú ochranu. Ďalej berie na vedomie pokračujúce informácie o vyhláseniach prominentných politikov, ktoré odrážajú diskriminačné postoje voči Rómom (čl. 2, 20, 26).

Zmluvná strana by mala prijať všetky potrebné opatrenia na boj s rasovým násilím a podnecovaním, zabezpečiť riadnu ochranu Rómov, vytvoriť primerané mechanizmy na prijímanie sťažností obetí a zaručiť primerané vyšetrovanie a stíhanie prípadov rasového násillia a navádzania k rasovej nenávisti.

18. Výbor berie na vedomie zavedenie programov, ako sú prípravné triedy na základných školách, zahrnutie výučby rómčiny a funkcie asistenta učiteľa pre rómskych žiakov. Výbor je však znepokojený veľmi neúmerným počtom rómskych detí zaradených do špeciálnych škôl pre duševne postihnuté deti, čo spôsobuje diskriminačný účinok, ktorý je porušením článku 26 Paktu.

Zmluvná strana by mala prijať okamžité a rozhodné opatrenia na vykorenenie segregácie rómskych detí v svojom vzdelávacom systéme tak, že zaručí, že akékoľvek rozlišovanie v rámci vzdelávania má za cieľ zabezpečenie dochádzky do nesegregovaných škôl a tried. Tam, kde to je potrebné, by zmluvná strana mala poskytnúť rómskym deťom osobitnú prípravu, aby sa prostredníctvom pozitívnych opatrení zabezpečil ich prístup k vzdelaniu bez segregácie.

19. Výbor zobera na vedomie stanovisko delegácie k dôvodom absencie štatistických údajov týkajúcich sa postavenia Rómov, ako aj žien. Výbor však zdôrazňuje význam údajov pre zhodnotenie situácie v zmluvnej strane a riešenie nožnej nerovnosti a vzorov diskriminácie. Okrem toho je Výbor znepokojený veľkým nepomerom medzi údajmi o počte rómskeho obyvateľstva v zmluvnej strane z úradného sčítania ľudu a údajmi poskytnutými MVO. Takéto podhodnotenie môže mať významný dopad na postavenie Rómov vo verejnom živote vrátane výkonu určitých práv, napr. na základe zákona o menšinových jazykoch (čl. 2, 3 a 26).

I keď si Výbor uvedomuje náročnosť zbierania takýchto údajov, predsa vyzýva zmluvnú stranu, aby prijala opatrenia na zber štatistických údajov odrážajúcich súčasný počet rómskeho obyvateľstva, ako aj postavenie menšín a žien v spoločnosti a na pracovisku vo verejnom ako aj súkromnom sektore, pomocou metód, ktoré sú zlučiteľné so zásadami ochrany údajov.

20. Zmluvná strana by mala všeobecne sprístupniť text svojej druhej periodickej správy, odpovede poskytnuté k zoznamu otázok Výboru a tieto záverečné pripomienky.

21. V súlade s článkom 70, odsek 5 rokovacieho poriadku Výboru by mala zmluvná strana poskytnúť v priebehu jedného roka relevantné informácie o realizácii odporúčaní Výboru týkajúce sa obťažovania a zlého zaobchádzania zo strany polície počas policajného vyšetrovania (odsek 11), násilnej alebo nútenej sterilizácie (odsek 12), výsledkov politik prijatých na odstránenie diskriminácie a boja s rasovým násilím a podnecovaním (odseky 16 až 19). Výbor žiada zmluvnú stranu, aby poskytla informácie o zostávajúcich odporúčaní a o implementácii Paktu ako celku v komplexnej periodickej správe, ktorú má predložiť do 1. augusta 2007.